

HISTOR

DEMEUS A ZIZOUGADUR MIRACULUS BIS SANT YAN-BADEZOUR

Demeus an Normandt

Da Ilis Sant-Yan-ar-Bis, en traounien Meriadec.

Var ton Güerz Montroulez.

SELAOUIT, bras ha bian, me ho ped, Bretonet,
Discleria an histor gaer a Sant Yan beniguet :
En traounien Meriadec emedi e Ilis,
En pini eo enoret gant respet bras e Vis.

Pen devoe an den barbar Herodes ordrenet
Dont da zibenna Sant Yan, ar Precursor hanvet,
E verc'h Escetus gant joa a outrajas ar penn,
Hac e laqas en stlepel en eun toul cus souden.

An Isqibien, hep dale, e goft a entéras
Etre'n daou Brofet santel Heli hac Abadias ;
Mes an impi apostat Julian, goude pell
A zévas e relegou hac o stlap d'an avel.

Ar Gentilet a zentas d'an urz-se hep dale,
Hac e stlapjont en eur bern tân bras a voa ene ;
Mes eur glao an horrupla êru bars eun instant,
A bermet d'ar gristenien destum restou ar Zant..

Ar relegou voe casset neuze gant pep respes
Evit beza veneret dre bêvar c'horn ar bed :
E benn a voe bet cavet gant religiuset
Voa èt da Jerusalem evel pelerinet.

An impalaer Valanç a felvezas deàn,
E gass da Gonstantinopl d'enori aneàñ ;
Mes Doue en ampechas, dre ma voa heritiq ,
Ha control da oll urzou an ilis catholiq .

D'an impalaer Theodos e voa reservet se :
D'ar guær a Gonstantinopl er c'hassas prest goude ;
Lod eus ar relegou-ze da Rom a voe casset,
Hac en ilis Sant Sylvestr gant enor bras plasset.

Demeus a Jerusalem e teuas eul loden
En Franç, d'ar Roue Pepin, gant daou vanac'h christen.
Dre vertus ar relegou, Pepin a c'hounezas
Eur gombat an terrupla a voe güelet biscoas.

Laqat a eure sevel neuze eun abati
Evit gant solannite ellout o reposi ;
Amien, er Picardi, a gonserv e visach ,
Ha Paris, da gaout e dâl e deus aa avantach.

Sant Gregor, eus a guær Tour, en deveus assuret
Penos eun itron galles e devoa digasset
Eur banne goad eus ar Zant ebars eur fiolen ,
A enoret en Basats gant an oll gristenien.

Sant Luc, an avieler, a zigassas ive
Unan demeus e zaouarn da Antioch goude.
Sant Gregor, arc'hescop Tour, ive a zeposas
En e ilis Sant-Martin eus e religou c'hoas.

Ellout a rér attesti penos en calz broyou
Ec'h enorer a Zant Yan darn eus e religou.
Nombr bras eus a viraclou dreizo zo c'hoarvezet :
Qementse a dle douguen dezo calz a respes.

Sigebert ha sant Gregor o deveus attestet
Penos e Vis da Sant Yan a voe goechal casset

Gant eur vreg er brô Savoa en Sant-Yan-Maurien ,
En pelec'h voa veneret gant an oll gristenien.

An oll dud a Blouganou o deveus a viscoas
Assuret , evel int prest d'assuri d'an oll c'hoas ,
Penos e zeo ar güir Bis , ha ze hep nep abec ,
A zo en ilis Sant Yan , en traounien Meriadec .

Ar Bis-se eo an hini pini a zisqueuzas
Goechal hon Zalver Jesus , d'ar c'houlz ma lavaras :
« Cetu aze Oan Doue , én eo hepqen a lam
» Ar pec'hejou eus ar bed hac o rento divlam . »

Eur glao crén o veza ta bet mouquet an tân bras ,
En pini ar bayonet ar Zant bras a dolas .
Ar gristeinien voa eno a zaillas prest neuze
Var ar relegou santel a zistrujent ene .

Ar Bis santel voe casset neuze incontinent
Da Philip , hanvet ar Just , voa evit ar momant
Patriarch Jerusalem , pini a attestas
A ben nebeut en devoa grêt calz miraclou bras .

Pell bras goude-ze , Thecla , demeus an Normandi
En digassas gant enor d'he brô , ha joa enni .
En pelec'h e voe savet , dre ar c'hraç a Jesus ,
Eun Ilis eus ar gaera d'ar Bis miraculus .

A dost d'an Ilis en d'oa eun autrou eur chapel ,
Hac en d'oa en e zervich eur potr a Vreiz-Izel ,
Pini a voa guinidic a baros Plouganou ,
Hac a zougue ar brassa respect d'ar relegou .

An den yaouanc decidet da zistrei prest d'e vrô ,
A c'hoantas meurbet digas gantân er memes tro ,
Eun darn eus ar relegou , da veza depozet
En e vrô guer eus a Vreiz , pa vije êruet .

Bemdez ar potr devot-mân a bede hor Zalver
Da accordi e reqet evit distrei d'ar guêr .
Yun ha pedi rê bemde , beuzet en e zaelou ,
Evit m'elje obtenu darn eus ar religou .

An dra-màn a c'hoarvezas, evel ma zeo prouvet,
En amzer ma voa Roue en Franç Charles seizvet;
Arthur a Vreiz, Janned d'Arc, plac'h fur a Orleans,
A voa ar goella harpou demeus armeou Franç.

Aroc dont da bartial, leun a zevotion,
En em rentas en ilis, ar joa en e galon;
Ha goude pedi Doue en em laqas en hent,
Ouz en em recommandi da Roue an oll Zent.

Ar c'henta devez, êru en eur guæric vian,
E commanças ar c'hleyer oll da zon o-unan;
Dre ma zê gant an hentchou, an oll gouez a stouë
Dirac ar Breton yaouanc, güir servicher Doue.

An oll a voa estonet o velet qementise,
Hac e commançjont crial : sorcer eo an den-ze.
Arrêtet e voe qerqent ha lajet er prison,
Ar pez en cargas neuze eus a affliction.

Pedi a eure Doue da zonet d'en sicour,
Hac e gemeras Sant-Yan evit e brotector.
Neuze e sant eur c'hoant vrás evit ellout cousqet,
Hac evit caout e repos eo en em c'hourvezet.

Mes antronos ar beure e voe bras estonet,
Pa hanavezas e voa en e vrô difunet,
Var blacen caer an tantad en bourg Sant-Yan-ar-Bis,
Ha dirac e zaoulagad pa velas an ilis.

Güelet ra ive gant joa traounien Meriadec,
Hac ar môr varzu Brô-Sauz gant orgouill o redec ;
Castel Primel, ha memes ive ty e dad qèz ;
Ar pez en lacas certen bars er brassa souès.

Dre ma tisqen an dossen, an oll gouez a zouble,
Demeus a bep tu d'an hent elec'h ma tremene.
Mes pa voe tost da chapel Sant Meriadec neuze (1),
Ar c'hlod'h ountân e-unan gant nerz bras a zone.

(1) Er memes plaç en pehini e veler hirio ilis Sant-Yan-ar-Bis:

Ar bobl eus a zivardro prest oll a ziredas
 Da chapel Sant Meriadec, en pini e velas
 An den yaouanc daoulinet en traōn ouz an auter,
 Elec'h ma pede Doue gant eur galon sincer.

Diouc'h-tu, en presanç an oll, a voa bras estonet,
 Ciergennou ar chapel zo en em alumet,
 Ha deus diabars e vrec'h, ar relegou santel,
 Hep ma santas tam a gress, a zaill var an autel.

Pa velas an den yaouanc ar miracl éruet,
 E vancas meravel gant joa, qement voe estonet.
 Pa deu ennān e-unan, en deveus assuret
 E voa evit güir ennes Bis Sant Yan beniguet.

An Duc Yan a voa neuze er guær eus a Voened,
 Pa glēvas ar miraclou a voa bet éruet,
 Gant e vab, ar C'homt Monfort, a deu da Vontroulez;
 Yoland d'Anjou, e bried, voa gante assambles.

An autre Yan Malestroit, escop eus a Naonet,
 Ha Yan eus a Validir, escop eus a Voened,
 Yan Prijant, escop Leon, ha calz eus a noblanç,
 En castel crén Montroulez, eur plac a assuranç.

An Duc a guemen neuze ma teuy incontinent
 An den yaouanc d'e gavet hep nep retardamant :
 Presantet voe gant autre escop a Landreguer,
 Hac e voe intérojet eno var ar matier.

Goude beza het clévet ar recit ar sclerra
 A c'hinou an den yaouanc, a voa eus ar c'haera,
 E cānjot eun *Te Deum* ebars ilis ar Vur :
 Eur solanite gaera voe eno a dra sur.

Goude'n offic e yezot gant calz devotion
 Demeus a ilis ar Vur oll en procession :
 Ar pèvar Escop, an Duc hac an oll noblançou
 Gant calz a solennite da baros Plouganou.

Mes, rentet var hed ul léo eus ar plac santel-ze,
 E lacjot troad d'an douar neuze evit bale.

An Duc o veza poqet d'ar relegou neuze,
A roas eur voest caer aour vit o laqat ene.

En traounien Meriadec voe savet eun Ilis ,
Hac e voe hanvet neuze *Ilis Sant-Yan-ar-Bis.*

En eur douch gant Bis Sant Yan eus an dud afflijet ,
E vijent rentet qerqent en ho brassa yec'het.

D'an dud dall vije eno rentet prest ar güelet ,
Ar c'hlevet d'ar re vouzard , d'ar re gam ar c'herzet :
Qer bras voa ar foul eno , ma voe souden ranqet
Ober eun ilis vrassoc'h vit ar belerinet.

Ar bloavez pêvarzec cant daou-uguent voe fontet
Ilis caer Sant Yan-ar-Bis , dre c'hraç Salver ar bed ;
An oll Duqet eus a Vreiz eus a greiz o c'halon
O deus bed da Vis Sant Yan eur güir devotion.

Ar Zozon o veza bet , bremàn e zeus goal bell ,
Disqennet , dre finisse , tost da gastel Primel ,
A yas qerqent da billa tud bourg Sant Yan-ar-Bis ,
Ha da laeres bis Sant Yan , conservet en ilis.

Partial rejont qerqent evit distréi d'ho brô :
Eur joa demeus ar folla a zantent oll eno .
O bêleyen a deuas oll en procession....
Mes , ne zalejont qet pel da gaout punission.

Pa zigoras o doyen ar voest ma voa ar Bis ,
En em gavjont sebezet en eur fêçon esqis ,
Rac ar voest a voa goullo , hep nep netra ennâ ,
Ar pez o digonseras er stat an estrancha.

An dud impi o devoa laeret ar religou
A voe neuze punisset dre galz a valeuriou :
Darn a voerentet bouzard , darn dall , darn mac'haignet ;
Anfin , an darn-vuya' nê gant maleur voe scôet.

Eur ciergen a alumjont a dost d'an auter vrás ,
Carguet a artificou , mes ractal e varvas .
An daelou o tiredec var diou chod ar Verc'hez ,
A eure dizoloi o oll fallagriez .

Mes dont a rejont d'anaout o oll impiete,
Hac en em strincjont d'an douar da implori Doue,
Ha nebeut amzer goude en Sant-Yan n'em gavet,
Dre c'hraç ar Bis voa eno, e voent oll prest yac'het.

Hon Ducques Anna goude, dre c'hraç ar Brovidanç,
Deuet da veza pried d'ar Roue eus a Franç,
A dremenras dre Naonet, Güerrand, Goened, Alre,
Henbont ha Qemperelle, ha dre Guemper ive.

Ac'hane e yas da Vrest, neuze da Lesneven,
D'ar Folgoat ha da Gastel, hac ec'h éru souden
Er guær eus a Vontroulez, el lec'h voe recevet,
Ar joa en oll galonou, gant enor ha respect.

He lagad cleiz à rô dêi souffrañçou bras meurbet,
Provost ar Vur hac e vreur da Sant-Yan voe casset,
Da guerc'hat ar Bis santel evit he farei,
Rac ne zònje qet certen e voa ret dêi mont dî.

Qerqent, person Plouganou, Flouezoc'h ha Güimec,
Person Lanneur ha Plouyan, ha c'hoas meur a vèleç
En em gavas en Sant-Yan evit douguen ar Bis ;
Mes ermes eus ar vêred e tistro d'an ilis !

Pa glêvas ar Rouanez e voa diguezet se,
E c'houlennas mil pardon ouz an Autrou-Doue.
Pardon, Sant Yan beniguet, ouzoc'h a c'houlennan,
Me ya d'hoc'h ilis santel d'oc'h implori bremân.

En Lann-Festour e tisqen neuze var he zreid noas;
O roudou c'hoas a veler var sichen men ar groas,
Pini a zoug an hano a *Groas ar Rouanez*,
Plaç devot d'ar pelerin ha d'ar belerinez.

Neuze e yas diarc'hen bete Sant-Yan-ar-Bis,
Ha carguet eus a zaelou, ec'h antren en ilis ;
Diouc'h-tu dirac an auter neuze e taoulinas,
Ha gant eur galon fervant ha feiz vrás e pedas.

An offic à voe canet gant calz solannite,
Hac eur music ar c'haera a voe clévet ene.

Goude m'a devoe clévet eno an oferen,
Voe poset var he lagad ar Bis santel soudene.

Ractal en em gavas yac'h, a drugare Doue,
Hac e ra calz presantchou da ilis Sant-Yan neuze.
Bepret enpad ma vevas hon Ducqes quer caret,
E conservas d'ar reliq eur respet bras meurbet.

Etouez ar presantchou caer e devoa bet roet,
Ec'h admirer c'hoas hirio eur c'halir caer meurbet,
Eur pez ar burzudussa eus ar brassa eston,
Achappet da oll distruch ar revolution.

Ar recit-mâ brezonec eus a Sant-Yan-ar-Bis,
Zo bet goechal imprimet en galleg, en Paris,
Gant Pierres Pautonnier, er bлоa mil c'hoec'h cant pemp;
Tachomp ni oll d'en disqi, plijadur a rai demp.

Pardon caer Sant-Yan-ar-Bis zo ar bêvar varnuguent
A vis Even, mes atao an devez diaguent
E vez grêt eun tantad caer etal feunteun ar Bis,
En pelec'h e vez iveau eun tan caer artifiç.

Ne ouffe nep den compren an nombr pelerine
A veler dre oll eno, eus a bep brô rentet,
Evit implori sicour Bis sant Yan beniguet,
Ma conservint dre e c'hraç bonheur bras ar güelet.

C'houi, pelerinet devot demeus a bep contre,
Tachit d'en em brocuri an Histor-mâ hirie,
Evit ellout e c'hana, en ho prô, o repos,
Da c'hortos caout ar boneur da vont d'ar barados.

FIN.

1851.

*A.-L.-M. L.
Lédan*

E Montroulez , e ty A. LÉDAN, ru ar Pavé.